

3.3 Atsižvelgdamas į Bendrijos finansinių įnašą į nacionalinius informacinius tinklus, Komitetas reikalauja:

- glaudesnės valstybių narių darnos rengiant statistinius duomenis, kad informacija būtų patikimesnė ir geriau palyginama, kaip esama Eurostat atveju. Dėl to reglamento projekto 5 straipsnio 2 dalies nuostatos turėtų būti tuo požiūriu sustiprintos;

- kad tame sektoriuje veikiantys nacionaliniai pilietinės visuomenės tinklai glaudžiai dalyvautų nacionalinių informacinių tinklų darbe.

3.4 Komitetas atidžiai išnagrinės naują Europos Sąjungos veiksmų planą, skirtą kovai su narkotikais, kuris, tikimasi, bus paskelbtas 2005 m. pradžioje.

2004 m. spalio 27 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkė

Anne-Marie SIGMUND

Nuomonė dėl Lisabonos strategijos įgyvendinimo gerinimo

(2005/C 120/16)

2004 m. kovo 25 – 26 d. Europos Vadovų Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, savo (pirmininkavimo) išvadose pakvietė Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą išnagrinėti būdus ir priemones „Lisabonos strategijos įgyvendinimui gerinti“.

Specializuotas ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, remdamasis Lisabonos strategijos iniciatyvinės grupės darbu, 2004 m. spalio 7 d. priėmė savo nuomonę Pranešėjai buvo **p. Ehnmark**, **p. Simpson** ir **p. Vever**.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 2004 m. spalio 27 ir 28 d. 412-os plenarinės sesijos (2004 m. spalio 27 d. posėdyje) priėmė šią nuomonę 169 nariams balsavus „už“, 4 „prieš“ ir 8 susilaikius.

1. Įžanga

- siekė tikslo, kad darniai vystytųsi jo trys aspektai, t.y. ekonomikos augimas, socialinė sanglauda bei aplinkos apsauga, stimuliuojant Europos konkurencingumą bei sukuriant geresnės kokybės užimtumą, kartu remiantis adekvačia aplinkosaugos politika.

1.1 Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pritaria faktui, kad 2004 m. kovo 25 ir 26 d. Europos Vadovų Taryba pakvietė jį išnagrinėti būdus ir priemones, kaip veiksmingiau įgyvendinti Lisabonos strategiją, kuri šiuo metu yra pusiaukelėje.

1.2 Komitetas prisimena, kad iš pat pradžių, 2000 m. kovo 24 d. Lisabonos mandatas:

- pabrėžė būtinybę rengiant strategiją aktyviai įtraukti socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę, naudojant kintamas partnerystės formas;

- patikslino, kad jos sėkmė, visų pirma, priklauso nuo privataus sektoriaus, valstybinių ir privačių partnerystės.

1.3 Pastaraisiais metais vykusiuose visuose savo debatuose, svarstymuose ir nuomonėse komitetas nuosekliai pabrėždavo Lisabonos strategijos svarbą Sąjungos ekonominei ir socialinei ateičiai bei ragino visus socialinius-profesinius dalyvius būti aktyviais. Ypatingai, Komitetas neseniai priėmė nuomonės dėl Europos įmonių konkurencingumo ⁽¹⁾, tvarios plėtros strategijos, geresnio ekonominio valdymo ⁽²⁾ ir užimtumo rėmimo priemonių. Komitetas nuolat pabrėžė, kad Lisabonos tikslai nebus pasiekti bei pilno pilietinės visuomenės įsitraukimo.

⁽¹⁾ OL 117, 2004 4 30

⁽²⁾ OL 110, 2004 4 3

1.4 Atsiliepdamas į Europos Vadovų Tarybos kvietimą, nors ir remdamasis savo naujausiomis pozicijomis dėl Lisabonos strategijos, komitetas:

- į šį darbą įtraukė visus savo specializuotus skyrius;
- prašė valstybių narių ekonominių ir socialinių tarybų bei didžiausių organizuotai pilietinei visuomenei atstovaujančių Europos organizacijų pareikšti nuomonę;
- šiuo tikslu rugsėjo 9 ir 10 d. Briuselyje surengė svarstymą.

2. Bendras įvertinimas

2.1 Lisabonos strategija, supaprastinus, geriausiai žinoma kaip išpareigojimas paversti Europą dinamiškiausia, konkurencingiausia, žiniomis paremta ekonomika pasaulyje.

2.2 Šis sutrumpintas Lisabonos strategijos aprašymas būdavo dažnai kartojamas, tačiau ne visada suprantant jos apimtį ir visas pasekmes.

2.3 Lisabonos strategija – labai ambicinga visos Europos Sąjungos visuomenės vizija. Strategijos formuluotė – naujas Sąjungos pagrindinių uždavinių išdėstymas, dabar platesniu mastu – Sąjungos su 25 valstybėmis narėmis.

2.4 Lisabonos strategija nėra:

- koncepcija tik profesionaliems ekonomistams
- ambicija, dėl kurios dirba vien tik „Briuselio įstaigos“
- siaura perspektyva vien tik dėl ekonominių pokyčių
- ambicija, kuri gali būti laikoma nesuderinama su tvaria raida
- koncepcija, kuri ignoruoja ekonominio augimo socialinius poveikius.

2.5 Teisingai pristatoma ir suprantama Lisabonos strategija yra:

- Europos ateities formavimo būdas
- strategija, skirta Europos piliečių gyvenimo kokybei išlaikyti ir pagerinti
- reikalinga, kad būtų išnaudotos žiniomis paremtos ekonomikos naujos galimybės
- pripažinimas, kad iš vienos pusės užimtumo išlaikymas bei, iš kitos pusės, konkurencingumas reikalauja naujos varomosios jėgos
- strategija, skirta sinergijos efektų tarp ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos priemonių skatinimui

— strategija, kuri remiasi Europos Sąjungos praeities laimėjimais

— turinčia tvaraus ekonominio augimo galimybių ir sukuriiančia daugiau bei geresnių darbo vietų ir tvirtesnę socialinę sanglaudą.

2.6 Lisabonos strategijos raidos metu, konkurencingumo ir augimo paieška yra lemiamas ypatumas kuriant geresnę ekonominę gerovę, kuriant darbo vietas, apsaugant gyvenimo kokybę bei gerinant jas. Geresnė gyvenimo kokybė, patobulinimai socialinėje srityje ir tvari aplinkosauga savo ruožtu irgi prisideda prie augimo. Atsižvelgiant į ekonominę pažangą, pasiektą per Lisaboną, atsiranda galimybė padidinti paramą toms Europos gyventojų grupėms, kurios yra atsidūrusios žemiau skurdo ribos, išplečiant socialinės integracijos taikymą bei atsižvelgiant į šių laimėjimų išsaugojimą ateities kartoms.

2.7 Įrodinėti, kad Lisabonos strategija susijusi tik su konkurencingumu – reiškia, kad tema buvo suprasta klaidingai.

2.8 Pirmiausia komitetas norėtų pažymėti, kad per pastaruosius penkerius metus Lisabonos strategija jau sudarė galimybes atsirasti daugybei teigiamų naujovių, įskaitant:

- žinojimą, kad būtinos reformos, kurios nepriklauso tradicinių sričių kompetencijai;
- paspartintą informacinių technologijų ir naujovių plėtrą;
- didesnę paramą veiklą pradedančioms įmonėms bei finansavimą mažoms ir vidutinėms įmonėms;
- didesnę dėmesį tvariai raidai, kuri skirta valstybių deficitams sumažinti, socialinės apsaugos biudžeto stabilumui atkurti ir aplinkai apsaugoti;
- socialinės reformos socialinių partnerių iniciatyvas;
- priemones, kaip supaprastinti teises ir administracines procedūras, nors šios priemonės ir riboto masto.

2.9 Nepaisant šių teigiamų dalykų, pagrindinis pastebėjimas yra tas, kad, palyginti su Lisabonoje pareikštomis ambicijomis, pastarieji penkeri metai nuvylė. Europa, atsidūrus tarp jos didžiųjų industrinių varžovų ir kylančių mažas gamybos išlaidas turinčių ekonomikų, kurios naujomis technologijomis naudojami netgi dar daugiau, susiduria su konkurencingumo iššūkiais. Nerimą kelia keletas rodiklių:

- nedidelė vietos paklausa, mažos investicijos ir silpnėjantis augimas Europos Sąjungoje, nuo 2001 iki 2003 m. vidutiškai sudarantis maždaug 1 % per metus.

- aiškus neatsižvelgimas į su užimtumu susijusius tikslus, prastėjanti užimtumo kokybė ir užimtumo garantijų netekimas;
- vis dažnesni gamybos vietų Europoje uždarymai ir perkėlimai į kitas vietas;
- didelio skaičiaus mokslininkų ir studijas baigusių jaunų žmonių išvykimas į trečiąsias šalis;
- tebesitęsiantis ar netgi blogėjantis kelių valstybių narių valstybės deficitas;
- iš esmės kitokios mokesčių taisyklės, ir mokesčių tarifai verslui;
- didėjančios socialinės apsaugos išlaidos ir greitėjantis gyventojų senėjimas bei vis didesnis kai kurių grupių pažeidžiamumas;
- tendencija specializuotis tokiais produktais, kurie neatitinka to, ko paprastai mes tikimės iš žinių ekonomikos.

2.10 Tuo pat metu Lisabonos strategijos reformos atsilieka:

2.10.1 25 valstybės narės Europos mastu išsipareigojo sukurti vieną bendrą rinką keliose srityse (energetikoje, paslaugų sektoriuje, viešuosiuose pirkimuose, transeuropiniuose tinkluose, viešųjų paslaugų pritaikyme), tačiau laiku neįgyvendina reikalingų priemonių.

2.10.2 Nacionaliniu mastu pasiekti rezultatai skiriasi, tačiau trūkumai dažniausiai būna susiję su:

- norminių teisės aktų ir administracinių procedūrų struktūriniu sudėtingumu;
- nuolatinio darbo pasiūlos ir paklausos neatitikimu;
- pernelyg dideliu ankstyvo išėjimo į pensiją rodikliu, nepaisant išsipareigojimų;
- švietimo sistemomis;
- nepakankamomis visą gyvenimą trunkančio mokymosi galimybių nuostatomis;
- išlaidomis moksliniams tyrimams, kurios apskritai toliau mažėjo, o ne didėjo iki Lisabonoje numatyto 3 % BVP;
- nepakankamas dėmesys visuomeninėms problemoms, kylančioms dėl naujų poreikio.

2.10.3 Dėl vystymosi atotrūkio naujosios valstybės narės dažnai turi įveikti papildomas kliūtis, pavyzdžiui, profesinio mokymo, užimtumo, technologijų arba aplinkos srityse, nors kartais šios kliūtys yra taip pat kompensuojamos atkuriamosiomis priemonėmis, kurios yra labiau radikalesnės nei 15 ES valstybių. Tarp pastarųjų, šiaurės šalys apskritai padarė didesnę

pažangą reformų atžvilgiu už savo pietines koleges. Lygiai toks pats bendras pastebėjimas taikytinas valstybėms narėms, kurios sugebėjo subalansuoti savo biudžetus, palyginti su tomis šalimis, kurios leido deficitui augti. Net ir labiau išsivysčiusios valstybės narės atsilieka tam tikrose srityse, lyginant su trečiojomis šalimis, pasižyminčiomis aukštais veiklos rodikliais. Reforma siekiama ne tik padaryti geriau negu buvo, bet padaryti geriau nei bet kur kitur.

2.11 Dėl to, Lisabonos strategija atsidūrė užburtame rate: dėl mažo augimo sunkiau įgyvendinti reformą, o vėluojančios reformos toliau trukdo augimui ir užimtumui. Įvykdytos reformos iš esmės buvo skirtos ekonomikos pasiūlos pusei. Jos buvo nesėkmingos, kadangi tam nebuvo pakankamos paklausos.

2.12 Pavasario viršūnių susitikimų metu atrodė, kad valstybės narės pirmenybę teikia naujiems debatams dėl Lisabonoje jau nustatytų tikslų – netgi jei tai reiškia, kad reikės įtraukti dar daugiau rekomendacijų – užuot atlikus kruopštų, faktiškai jau vykstančių reformų būklės įvertinimą, ir aiškų išsipareigojimą nurodant dar neįvykdytų veiksmų terminus. Vis dar pernelyg dažnai joms nepavyksta Briuselyje aiškiai paaiškinti, ką jos veikia savo šalyse, arba kuriose srityse joms nepavyko pasiekti Briuselyje sutartų tikslų. Didėjant reformos tikslų, išsipareigojimų ir dalyvaujančių valstybių skaičiui, daugėja trūkumų, susijusių su bendra atsakomybe, įgyvendinimu ir koordinavimu, bei didėja atitinkamas ekonominis poveikis ir poveikis darbo vietoms.

2.13 Todėl, nors ir tikint, kad strategija gali būti įgyvendinta, kyla pavojus, kad reikalingų reformų nebus imtasi su pakankamu ryžtu. Nepanašu, kad toks Lisabonos „burbulas“ išbus nesprogęs iki 2010 m..

2.14 Lisabonoje nustatytas tikslas – pagerinti konkurencingumą įgyvendinant kruopščiai parengtas tikslines reformas ir tai suderinti su ilgalaikiu užimtumą skatinančiu ekonomikos augimu bei tuo pačiu metu vykstančiu socialinės sanglaudos stiprinimu – išlieka aktualus Europai, kuri šiuo metu yra kryžkelėje:

- viena vertus, Europa yra pasaulyje pirmaujanti eksportuotoja ir didžiausia pasaulyje vidaus rinka (pagal BVP), o euro įvedimas ir plėtra pademonstravo jos sugebėjimą sėkmingai įgyvendinti dinamiškus projektus;

- kita vertus, jos ekonominis augimas atsilieka, jį silpnina bendrovių persikėlimai, o Europa – pasimetusi, ją baugina nesėkmės, su kuriomis ji susiduria sumažėjus konkurencijai pasaulinėje rinkoje.

2.15 Lisabonos tikslas yra subalansuotas, proporcingai ir interaktyviai sujungiantis ekonominį konkurencingumo tikslą su socialiniais reikalavimais (užimtumu, profesiniu mokymu, socialine sanglauda, gyvenimo ir darbo sąlygomis) bei, kaip buvo pabrėžta Geteborgo viršūnių susitikime, aplinkosauginiais poreikiais.

2.16 Lisabonos strategijos metodai lieka galioti, nes jie pagrįsti:

- daugiamečiu tvarkaraščiu, išdėstytu per daugybę atskirų etapų iki 2010 m., kuriais turi būti sukurta viena bendra rinka;
- kiekvienais metais pavasario viršūnių susitikime atliekamu bendru įvertinimu;
- valstybių narių atviru bendrų tikslų koordinavimo metodu, pirmenybę teikiant geriausios praktikos pavyzdžiams, kuris gali tinkamai papildyti Bendrijos metodą srityse, kurios priklausė nacionalinei kompetencijai;
- privataus sektoriaus pagrindinio vaidmens, valstybinių ir privačių partnerystės, valdžios institucijų bandymais įtraukti pilietinę visuomenę ir dialogo tarp socialinių partnerių akcentavimu.

2.17 Bendradarbiavimas pagal atviro koordinavimo metodą iki šiol vyko tik kaip bendradarbiavimas tarp vyriausybių. Nacionaliniuose parlamentuose bendrai trūko demokratinio įtvirtinimo. Svarbūs parlamentiniai debatai Lisabonos strategijos klausimais turi būti pradėti valstybėse narėse.

2.18 Daugelyje valstybių narių labai trūko lemiamo pilietinės visuomenės dalyvių įsitraukimo ir paramos. Ši pagrindinė nesėkmė yra didžiulis nusivylimas įgyvendinant Lisabonos strategiją ir turi didelę reikšmę atsirandančiam nerimui ir patiriamams trūkumams paaiškinti. Tai liudija nuolatiniai bendravimo ir partnerystės trūkumai.

2.18.1 Bendravimo stygius yra akivaizdus. Lisabonos strategijos klausimu su visuomene nebendruoja nei valstybės narės, nei žiniasklaida, nepaisant to, kad nuolat vyksta nacionaliniai debatai dėl užimtumo, profesinio mokymo, socialinės apsaugos, bendrovių persikėlimo ir technologinės konkurencijos. Kai dauguma Europos piliečių būna informuojami apie Lisabonoje nustatytą konkurencingumo tikslą, jie nesugeba suprasti arba jo tikslo, arba apimties. Daugelis mano, kad tapti „pačia konkurencingiausia (...) pasaulyje ekonomika“ yra arba nerealu, arba reiškia Europos socialinio modelio pabaigą, susilyginant su mažiau šioje srityje pažengusiomis šalimis. Šios reakcijos rodo,

kad tikslą reikia aiškinti išdėstant, jog siekiama pasaulinio konkurencingumo mažinant kai kuriuos mūsų trūkumus ir kompensuojant kitus geriau naudojantis mūsų turtais.

2.18.2 Daugelis žmonių Europoje atranda, kad nors pradėdama abejoti socialinėmis teisėmis, nauda, kurią jie gaus vietoje šių teisių – kalbant apie užimtumą ir tvarią socialinę apsaugą – lieka neaiški. Žmonės labai jaudina:

- didėjantis įmonių persikėlimų skaičius į konkuruojančias šalis, kuriose gamybos sąnaudos mažos;
- didėjantis spaudimas užimtumo ir darbo sąlygoms ir užimtumo garantijų netekimas;
- pertvarkymo sunkumai regionuose ir sektoriuose, kuriuos labiausiai paveikė nedarbas;
- susilpnėjęs socialinės apsaugos sistemos (nedarbas, ligos, senyvas amžius).

2.18.3 Be to, pernelyg daug žmonių Europoje mano, kad jie neturi teisės dalyvauti reformose, kurios vis dėlto turi tiesioginę įtaką jiems ir kurios, apskritai kalbant, kelia pavojų anksčiau įgytoms garantijoms ir privilegijoms. Dar daugiau, Komisijos ir valstybių narių ataskaitos, apskritai kalbant, teikia mažai informacijos apie pasirengimus konsultuoti ir įtraukti pilietinę visuomenę arba apie partnerystes su įvairiais pilietinės visuomenės dalyviais (privataus sektoriaus vaidmuo, socialinių partnerių vaidmuo, viešojo-privačioji partnerystės, nevyriausybinių organizacijų ir kt.), nepaisant to, kad Lisabonos kompetencijoje šios partnerystės buvo laikomos turinčiomis didžiausią svarbą.

3. Konkurencingumo didinimas

3.1 Akcentuojant konkurencingumą pripažįstama būtinybė pasiekti tvarų konkurencingumą atviroje ir pasaulinėje ekonomikoje, daugiau taikant naujas technologijas, nustatant veiksmingesnį profesinį mokymą, priimant kvalifikuotus darbuotojus ir gerinant našumą. Strategijoje svarbiausia yra kokybės sąvoka (prekių, paslaugų, reguliavimo, valdymo, užimtumo, socialinių santykių ir aplinkos kokybės).

3.2 Šiuos tikslus būtų geriausiai pasiekti esant sąžiningesnei ir veiksmingesnei tarptautinei prekybos ir mokėjimų struktūrai.

3.3 Be tarptautinio lygio naujų taisyklių, Europos ekonomikai šiuo metu reikia supaprastinti savo vidaus normas tiek Bendrijos, tiek nacionaliniais lygiais. Pernelyg didelė biurokratija neskaitina imtis iniciatyvų, kurių reikia norint galėti konkuruoti.

3.4 EESRK, kitaip nei Komisija ir Taryba, mano, kad tik pakeitus ekonominės politikos esmę, o ypač makroekonominę politiką, bus pašalintos Bendrijos vidaus kliūtys, trukdančios tvariam ir stabiliam konjunktūros atsigavimui. ES turi remtis savo vidaus pajėgumais, kad Europos ekonomika augtų ir siektų visiško užimtumo. Tam reikalinga subalansuota makroekonominė politika, siekianti pripažinto tikslo, t.y. pasiekti tai, kas numatyta Lisabonos strategijoje, būtent visiško užimtumo ir konkurencingumo stiprinimo, ir turi būti rimtai atsižvelgiama į Geteborgo Viršūnių susitikime priimtų išvadų įsipareigojimą siekti tvaraus augimo.

3.5 Pinigų politika turėtų siekti pusiausvyros tarp kainų stabilumo, ekonomikos augimo ir užimtumo. Tačiau Tarybos siūlomame „policy-mix“ trūksta aiškaus reikalavimo, kad ECB taip pat prisiimtų atsakomybę dėl realios ekonomikos (augimas ir užimtumas). Būtų prasminga ECB rekomenduoti siekti stabilumo tikslo bendrąja prasme, kuris būtų skirtas ne tik kainų stabilumui, bet ir augimo, visiško užimtumo ir socialinės sanglaudos sistemos stabilumui. Pats Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas daug kartų reikalavo, kad pinigų politika turi prisidėti prie augimo ir visiško užimtumo tikslo įgyvendinimo (pvz. 2002 m. rugsėjo 19 d. Komiteto sprendimas, skirtas Europos Konventui).

3.6 Politikos kryptys, skirtos padėti bendrovėms pradėti veiklą ir ją plėtoti, turėtų būti suintensyvinamos, *inter alia* įskaitant priemones, skirtas greitesnei ir mažiau išlaidų reikalaujančiai įmonės įsteigimo procedūrai, sudaryti geresnes galimybes naudotis rizikos kapitalu, daugiau verslininkystės mokymo programų ir tankesni paramos mažoms įmonėms paslaugų tinklą.

3.7 Visą gyvenimą trunkantis mokymas turėtų būti priimamas visiems visų amžiaus grupių piliečiams visose valstybėse narėse, o žmonės turėtų būti raginami juo pasinaudoti.

3.8 Turėtų būti panaudotas vienos bendros rinkos potencialas. Dabar Europos Sąjunga turėtų turėti pranašumus rinkos, kuri yra didesnė už JAV ar Kinijos rinką, tačiau

— pernelyg daug direktyvų dar nėra visiškai perkeltos į nacionalinius teisės aktus

— dar nepasiekta pakankama pažanga užtikrinant standartizavimą ir abipusį paslaugų teikimo pripažinimą

— buvo vėluojama liberalizuoti rinkas, įskaitant rinkas viešajame sektoriuje

— kilo sunkumų susitariant dėl tinkamų vykdyti Europos intelektinės nuosavybės teisių

— dėl fiskalinių skirtumų formų atsiranda iškraipymai.

3.9 Bendrijos parama turėtų būti skiriama atsižvelgiant į valstybėse narėse, kuriose „struktūriniai“ trūkumai trukdo teisės aktų perkėlimui į nacionalinę teisę, padarytus patobulinimus.

3.10 Prekybą ir mokėjimus turėtų palengvinti geresnis Komisijos ir valstybių narių administracinis bendradarbiavimas daugybėje sričių, tokių kaip muitinės procedūros, viešojo sektoriaus sutartys ir nacionalinės viešosios paslaugos.

3.11 Be to, valstybės narės atsilieka šiuose sektoriuose:

— transporto infrastruktūros, kuri turėjo įtakos transeuropinio tinklo projektų įvykdymui, sujungimas ir modernizavimas;

— galimybė mažoms ir vidutinėms įmonėms naudotis rizikos kapitalu;

— valstybės deficitai kai kuriose šalyse;

— išlaidos moksliniams tyrimams, kuris BVP atžvilgiu bendrai sumažėjo, o ne padidėjo (1,9 % nuo BVP proc. lyginant su 2,6 % nuo BVP JAV), sustingo ties gerokai mažiau nei planuotą 3 % dydžiu;

— didelis ankstyvo išėjimo į pensiją lygis, nepaisant 2002 m. Barselonos įsipareigojimų;

— švietimo sistemos ir toliau lieka atitrūkusios nuo ekonominių realijų ir būsimo užimtumo perspektyvų.

3.12 Iš savo pusės Europos įmonės atsilieka šiose srityse:

— tyrimai ir vystymasis: 2002 m. JAV privatus sektorius tyrimams skyrė 100 milijardų eurų daugiau negu Europoje. Lisabonos Vadovų Taryba nustatė tikslą skirti 3 proc. BVP R ir T, iš kurių 2/3 turi ateiti iš privataus sektoriaus. Šiandieną jis skiria daugiausiai 56 proc. šios ribos.

— Mokymasis visą gyvenimą: nuo Lisabonos strategijos pradžios, suaugusiųjų dalyvavimas švietimo ir mokymo visą gyvenimą programose pakilo tik 0,5 proc. ir dabar siekia 8,5 proc. Ši tendencija rodo, kad pasiekti 12,5 proc. tikslą iki 2010 m., kaip numatyta Lisabonoje, yra mažai tikėtina.

4. Socialinio aspekto integravimas

4.1 Konkurencingumui skatinti, o taip pat socialinei sanglaudai išlaikyti reikalinga aiški strategija: tai galėtų būti naujas socialinės politikos kursas. Struktūrą turėtų parengti socialiniai partneriai kartu su Komisija ir valstybių narių vyriausybėmis. Lisabonos strategijos socialinis aspektas turėtų būti visapusiškai pripažintas svarbiausiu veiksniu gerovei, našumui ir socialinei integracijai pasiekti, kuris turės būti atnaujintas per ateinančius penkerius Lisabonos strategijos metus.

4.2 EESRK ragina valstybių narių vyriausybes stebėti pažangą, pasiektą įgyvendinant priemones, kurios būtinos siekiant Lisabonos pažangos, kad būtų skatinama norima ekonomikos plėtra. Tai ypač pageidautina, kad būtų galima parengti Naują, Europos Sąjungai skirtą susitarimą. Jis turėtų būti skirtas keturioms sritims, kurioms reikalinga skirti ypatingą dėmesį. Šios keturios sritys yra:

- daugiau, geresnių ir saugesnių darbo vietų!
- pagyvenę žmonės profesiniame gyvenime;
- aktyvesnė socialinės integracijos politika;
- sveikatos apsauga, sveikatos ir aplinkos tarpusavio santykis.

4.3 Taip pat reikalingos bendros pastangos įtraukiant socialinius partnerius, nevyriausybinės organizacijas ir vyriausybes, sukurti tolimesnio kvalifikuoto mokymo formas ir finansavimą gerokai aukštesniu lygiu nei dabar daug didesnei darbo ieškančių žmonių daliai sektoriuose, kuriuose sudėtingesni žiniomis paremti įgūdžiai yra akivaizdūs.

4.4 Reikia, kad socialiniai partneriai išnagrinėtų, kokios yra bendros pastangos darbo aplinkai ir darbo organizavimui gerinti, kad padidėjęs našumas būtų susietas su kiekvieno darbuotojo didesne pridėtine verte. Siekiant sumažinti kai kurias senėjančios darbo jėgos (ir mažėjančio į darbo rinką ateinančių jaunų žmonių skaičiaus) problemas, šių demografinių ypatumų turės imtis spręsti vyriausybės, įmonės ir darbo organizacijos.

4.5 Kadangi yra konkrečių klausimų, kurie daro neigiamą įtaką žmonėms dėl vykstančių pasikeitimų, reikės nustatyti gaires, kaip parengti aktyvesnę socialinės integracijos politiką.

4.6 Bendri Lisabonos strategijoje nubrėžti socialinės politikos tikslai ir toliau lieka galioti, tik su kai kuriais nedideliais pakeitimais. Antra vertus, per pastaruosius ketverius metus gerokai pasikeitė tarptautinių problemų pobūdis ir dydis. Lisa-

bonos strategijai tiesioginę poveikį daro greitai augančių Kinijos ir Indijos ekonomikų atsiradimas: į rinką pateikiama vis daugiau ir daugiau modernių technologijų produktų ir paslaugų labai patraukliomis kainomis. Jungtinėse Valstijose išliekantis didelis našumo augimas reiškia, kad Lisabonos strategija veja sparčiai judančius tikslus. Europos pirmavimas, palyginti su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, didesnio našumo augime (per val.) dvidešimtojo amžiaus dešimtajame dešimtmetyje, baigėsi.

4.7 Europos Sąjungos plėtra yra teigiamas ir iššaukiantis veiksnys. Naujosios valstybės narės reprezentuoja ypatingai svarbų vidaus rinkos, perkamosios galios ir kvalifikuotų žmonių išteklių augimą. Tačiau naujosios valstybės narės taip pat kelia ir naujų sunkumų socialiniai integracijai. Žmonių išteklių atžvilgiu, modernių technologijų srityje reikės, kad esamas švietimas ir mokymas taptų pažangiu – ta pati nuostata taikytina ir penkiolikai valstybių narių.

4.8 EESRK atsižvelgė į galimos Tvarios socialinės raidos chartijos, apimančios pirmiau nurodytas socialinės politikos sritis ir išdėstančios atitinkamas piliečių pagrindines teises, privalumus. Remdamasis šiais svarstymais, EESRK siūlo į socialinės politikos srities darbo programą įtraukti Tvarios socialinės raidos chartiją. Prie chartijos turėtų būti ES veiksmų programa, kuria siekiama koordinuoti įvairius veiksmus ir padėti valstybėms narėms sutelkti pastangas į prioritetines sritis.

5. Tvari raida

5.1 ES tvarios raidos strategija šiuo metu yra peržiūrima, o sprendimas dėl rezultatų turėtų būti paskelbtas Europos Vadovų Tarybos posėdyje 2005 m. kovo mėn. Tvarios raidos strategija apima veiksmus ekonominėje, socialinėje ir aplinkos apsaugos srityse, įgyvendintus abipusiškai remiant juos.

5.1.1 Lisabonos strategija, kokia ji pasirodė po Europos Vadovų Tarybos posėdžių 2002 m. pavasarį, apima lygiagrečius veiksmus ekonominėje, socialinėje ir aplinkos apsaugos srityse. Aplinkos aspektas buvo įtrauktas Geteborgo Europos Vadovų Tarybos sprendimu.

5.2 Būtų klaidinga Lisabonos strategiją ir tvarios raidos strategijos pamatinį principą laikyti vienas kitam prieštaraujančiais tikslais. Lisabonos strategija turi aiškiai apibrėžtą laikotarpį – iki 2010 m. Tuo tarpu tvarios raidos strategijos laikotarpis neribotas; ši strategija apima daugelio kartų klausimus.

5.3 Turint omenyje Europos Vadovų Tarybos ketinimus abi strategijas peržvelgti tuo pačiu metu, 2005 m. kovo mėn., būtina pripažinti tris aspektus:

- Lisabonos strategija, kuri galios tik penkerius metus, turės pradėti spręsti klausimus, kurių sprendimo laikas siekia toliau nei 2010 m. Būtina, kad tokie klausimai ir veiksmai būtų vertinami pagal tvarios raidos strategijoje taikomus kriterijus. Laikantis tokio požiūrio, Lisabonos strategijoje yra numatyta galimybė pradėti konkrečius projektus, kuriuos taip pat galima apibūdinti kaip tvarios raidos srities veiksmus.
- iš esmės svarbu, kad nustatant ilgalaikius tikslus ir veiksmus, peržiūrėtoje tvarios raidos strategijoje būtų pripažįstamos Lisabonos strategijos funkcijos ir būtų koordinuojama su veiksmis ir programomis, kai tai tinkama.
- Lisabonos strategijoje gali būti daug tam tikrų tikslų ir veiksmų, tačiau tvarios raidos strategija iš esmės turi netgi dar platesnę tikslų ir veiksmų struktūrą. Tačiau jie pasirodys tik palaipsniui. Abiem atvejais yra labai svarbu, kad lemiamą vaidmenį galėtų vaidinti nacionaliniai ir vietos lygiai; nė viena iš šių dviejų strategijų negalės funkcionuoti, jei jos bus pagrįstos dažniausiai iš viršaus žemyn į apačią duodamais nurodymais; abi strategijos turės būti iš apačios į viršų, nuo smulkmenų prie bendrųjų principų einančiomis strategijomis.

6. Partnerystės

6.1 Ambicinguose pasiūlymuose kaip paspartinti Lisabonos proceso įgyvendinimą nurodytos įvairios temos. Nors nė viena politika ar veiksmų planas nebus pagrindiniu esminiu ypatumu, viena tema tikrai išsiskiria: veiksmingas Lisabonos strategijos įgyvendinimas reikalauja, kad visoje Bendrijoje būtų pripažįstama daugelio žmonių, vyriausybių, įstaigų, organizacijų ir Europos institucijų sąveika.

6.2 Žiūrint iš teigiamos perspektyvos, nauja dinamika yra priklausoma nuo daugiapakopės „partnerystės pokyčiams“. Partnerystės koncepcija gali parodyti, kad Lisabonos uždaviniai nėra nei iš viršaus į apačią einantys, nei tolimi nuo kasdienį piliečių gyvenimą veikiančių klausimų.

6.3 Komitetas pabrėžia, kad pagrindinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo silpnoji vieta yra nesugebėjimas pakankamai įtraukti pilietinės visuomenės dalyvius – nepaisant Lisabonos kompetencijai priklausančio skubaus primygtinio reikalavimo šiuo klausimu. Gali pasirodyti, kad ši silpnoji vieta galėtų būti lemtinga strategijos sėkmei. Komitetui malonu, kad 2004 m. kovo 24 d. Europos Vadovų Taryba palaikė, jog ši problema būtų sprendžiama partnerystėmis, skirtomis reformoms. Komitetas sutiko dalyvauti šiame procese pateikdamas veiksmų planą.

6.4 Komitetas ketina dirbti su valstybių narių ekonominėmis ir socialinėmis taryboms bei visais socialiniais–profesiniais partneriais, kurie nori dalyvauti kuriant pilietinės visuomenės iniciatyvų tinklą, siekiant sėkmingo reformų įgyvendinimo.

6.5 Tai bus interaktyvus, decentralizuotas tinklas, sujungiantis dalyvių tinklalapius, kad būtų:

- išdėstytos socialinės–profesinės iniciatyvos – ir jau įgyvendinamos, ir dar rengiamos – kurios padės paspartinti Lisabonos strategijos reformas Europos, nacionaliniu ir regionų lygiu;
- pabrėžti geriausios praktikos pavyzdžiai šiose srityse, įskaitant tarpvalstybinius klausimus;
- pasidalinta tinkama pilietinės visuomenės dalyvių patirtimi ir tyrimais;
- organizuojami konsultaciniai forumai ir debatai apie reformas.

6.6 Tokioms iniciatyvoms skatinti bus parengtas elgesio kodeksas, kurį taikys tinkle dalyvaujantys asmenys.

6.7 Rengiantis pavasario viršūnių susitikimui, bus suorganizuota kasmetinė tinklo partnerių konferencija, kad kritiškai įvertintų pilietinės visuomenės iniciatyvas.

6.8 Komitetas ketina būti europinio lygio forumu dialogui apie „partnerystes, skirtas reformoms“, pasinaudojant nacionaline ir europine patirtimi.

6.9 Ryšys su nacionalinėmis atstovaujamosiomis struktūromis suteiktų informacijos apie laiko patikrintą patirtį, kad EESRK veiksmingiau prisidėtų prie kasmetinių Tarybos peržiūrų pavasario viršūnių susitikimų metu.

7. Lisabonos strategijos veiksmingo įgyvendinimo prielaidos

7.1 Pabrėždamas būtinybę Lisabonos reformas suderinti su Europos pilietine visuomene komitetas mano, kad Lisabonos strategijos įgyvendinimui reikalingas peržiūros procesas turi atitikti keturis reikalavimus:

7.2 visų pirma, Lisabonos strategijos įgyvendinimas negali būti atidėliojamas rytdienai. Tarptautinė konkurencija kiekvieną dieną vis didėja. Dėl to pramonė persikelia į naujas vietas – tai reiškinys, apimantis vis daugiau regionų ir sektorių, kadangi jie konkuruoja su mažesniais atlyginimus mokančiomis, mažesnes gamybos sąnaudas patiriančiomis ekonomikomis, kurios dažnai turi moderniausias ir pažangiausias technologijas. Veiksmingos ilgalaikės priemonės Europos kaip verslo zonos konkurencin-gumui atstatyti negali laukti nė akimirkos.

7.3 Lisabonos strategija yra strateginė koncepcija. Šia prasme ji yra lygintina su ankstesnėmis koncepcijomis, kurios davė esminius integracijos postūmus. Šiose situacijose, glaudžiai bendradarbiaujant su Komisija ir valstybėmis narėmis, buvo įgyvendintas daugiapakopis planas, kuriame buvo numatytas laiko limitas ir griežtai kontroliuojami etapai. Septintajame dešimtmetyje tai buvo taikoma Sutartyje numatyti Muitų sąjungai. Taip pat ir „Europos 92“ sėkmė buvo tokio planavimo rezultatas. Pinigų sąjunga yra dar vienas geras pavyzdys. Išvardytuose atvejuose buvo sėkmingai taikomas arba Bendrijos metodas, kaip Muitų sąjungos ir Europos 92 atvejais, arba dėl valstybių narių teigiamo bendradarbiavimo buvo pasiektas skubiai reikiamas rezultatas – būtent dalyvavimas EPS. Problema yra ta, kad nei vienos iš šių dviejų situacijų šiuo metu nėra. Gera pažanga dabar visiškai priklauso nuo politinės valios.

7.4 antra, Lisabonos strategijai nepavyks sėkmingai pasiekti tikslo be tarptautinių taisyklių. Europos darbdaviai ir darbuotojai neturi jokio noro grumtis su nežabota konkurencija ir įklimpti nekontroliuojamoje sąnaudų mažinimo spiraleje, neatšizvelgiant į sveikatos apsaugos, saugos, socialinę ir aplinkos apsaugos pažangą bei subalansuotą ir tvarią raidą. Lisabonos reformos bus sėkmingai įgyvendintos tik tada, kai Sąjunga darys lygiagretų spaudimą PPO, PVF, PINO (Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos), TDO ir kitų tarptautinių organizacijų kompetencijos ribose, siekdama sukurti globalizavimui skirtą struktūrą sąžiningesnėmis ir veiksmingesnėmis taisyklėmis. Labai svarbu įgyvendinti tarptautiniu mastu pripažintą konkurencingumui skirtą struktūrą, kurią sudaro minimalios taisyklės dėl konkurencijos, saugos, kokybės standartų, socialinių teisių, aplinkos apsaugos ir intelektinės nuosavybės. Neturint tokių garantijų būtų nerealu mėginti pritraukti Europos visuomenės paramą.

7.5 trečia, Lisabonos strategijos įgyvendinimas neturi prieštarauti ES socialiniam modeliui – užuot rizikavus atsikratyti pacientais, ji turėtų juos gydyti.

7.5.1 gyvybiškai svarbu išsklaidyti žmonių baimę dėl reformų masto ir socialinių sąnaudų. Žmonės turi būti informuojami, kad šios reformos yra būtinos Europos vystymosi modelio kaip atviros ekonomikos dalies tvarumui išlaikyti. Pagrindinis Lisabonos strategijos uždavinys – užtikrinti Europos socialinio modelio, prie kurio, kaip buvo nurodyta Pagrindinių teisių chartijoje, mūsų piliečiai yra taip prisirišę, gyvybingumą, kartu suderinant šį modelį su konkurencingumo poreikiais.

7.5.2 Lisabonos strategija taip pat turi visapusiškai atšizvelgti į problemas, susijusias su aplinka. Įsipareigojimai, prisiimti 2001 m. Geteborge, aiškiai patvirtina ir pabrėžia Lisa-

bonoje pareikštą norą konkurencingą ekonomiką suderinti su kokybišku gyvenimu.

7.6 ketvirta, aišku, kad Lisabonos strategijos sėkmė priklauso nuo stipresnių europinių, nacionalinių ir regioninių partnerystių, tiek tarp valstybių, tiek tarp socialinių-profesinių interesų grupių ir socialinių partnerių. Per pirmuosius kelerius Lisabonos strategijos įgyvendinimo metus pernelyg daug valstybių nesugebėjo visapusiškai įtraukti socialinių partnerių į reformų rengimą ir įgyvendinimą, su jais beveik nesikonsultuodamos ir per mažai apie juos užsimindamos kasmetinėse pažangos ataskaitose. Per penkerius Lisabonos tikslui pasiekti likusius metus tokios nesėkmės neturi pasikartoti. Tikslas nebus pasiektas, jei pilietinė visuomenė nebus informuojama, išpėjama, įtraukiama ir iš tiesų mobilizuojama.

8. Aštuoni prioritetiniai EESRK pasiūlymai, kaip pagerinti Lisabonos strategijos įgyvendinimą

8.1 Valstybės narės turėtų labiau jaustis Strategijos šeiminkėmis

8.1.1 Valstybių narių vyriausybės turėtų priimti aiškias ir aktyvesnę atsakomybę už Lisabonos strategijos darbo programos įgyvendinimą. Labai svarbu, kad strategija taptų valstybių narių, vyriausybių ir nacionalinių parlamentų „nuosavybe“. Valstybės narės turėtų paruošti aiškius planus su terminais, kuriuose jos siūlo veiksmus Lisabonos strategijos tikslams pasiekti būsimuose Europos Vadovų Tarybos susitikimuose.

8.1.2 Lisabonos strategija turi būti pripažinta tuo, kuo ji yra: labai ambicinga darbotvarkė, kaip sukurti klestinčią, socialiai aprūpintą, konkurencingą, socialiai integruotą ir labai gerai suprantančią aplinkosauginį aspektą Europos visuomenę. Remiantis šiomis nuostatomis yra būtina aktyviau bendrauti su socialiniais partneriais ir organizuoti pilietinę visuomenę. Lisabonos strategija buvo pernelyg dažnai pripažįstama tik ekonomine darbotvarkė.

8.1.3 Daugiau dėmesio turi būti skirta atviram koordinavimo metodui: kasmetinė lyginamoji analizė turi būti išsamesnė, o valstybės narės turės aiškiai parodyti, ar yra struktūrinių ar kokių kitų kliūčių, trukdančių pasiekti bendrai nustatytus tikslus.

8.2 Augimo ir sanglaudos skatinimas

8.2.1 Stabilumo ir augimo paktas turi būti išplėtotas į priemonę, skirtą augimui ir našumo padidinimui, stabilumo tikslus sutelkiant į makroekonominį ciklus, o ne atskirus metus. Paklausai skatinti būtinas makroekonominės politikos derinys be įtampos.

8.2.2 Europos Centrinis bankas turėtų atsižvelgti į platesnį savo sprendimų ekonominį poveikį ir, priklausomai nuo infliaciją kontroliuojančių suvaržymų, savo veiksmais paremti Lisabonos uždavinius.

8.2.3 Koordinuojant ekonominės politikos strategijas tarp valstybių narių ir jų viduje, vyriausybės turėtų nustatyti veiklos tikslus ir stebėti pagrindinius rodiklius, kad parodytų rezultatus.

8.2.4 Sanglaudos politikos kryptys turi būti taip parengtos, kad aktyviai įtvirtintų padidėjusį konkurencingumą, kuris, savo ruožtu, padės sumažinti pajamų skirtumą mastą visoje Bendrijoje. Vienu iš sanglaudos politikos strategijų aspektų turėtų būti priimtas priimtinos praktikos kodeksas dėl valstybės pagalbos naudojimo.

8.3 Veiksmingesnis vidaus rinkos įgyvendinimas

8.3.1 Konkretus dėmesys turi būti skirtas darbotvarkei, kaip įgyvendinti vidaus rinką, dabar išsiplėtusią iki 25 valstybių narių. Europos Komisija turėtų įtraukti išsamią ataskaitą dėl dar neišspręstų įgyvendinimo klausimų į kasmetinius Lisabonos strategijos vertinimus.

8.3.2 Kelių, vienai bendrai rinkai skirtų priemonių įgyvendinimo laikas jau seniai praėjo ir turi būti priimtos nedelsiant: reglamentas dėl dvigubą apmokestinimo panaikinimo vienoje bendroje rinkoje; neatidėliotinas paprasto, veiksmingo, priemonės kainos Bendrijos patento atsiradimas; tikros paslaugų vidaus rinkos sukūrimas subalansuotu pagrindu.

8.4 Naujovių ir kokybės skatinimas

8.4.1 Bendradarbiaudami su Komisija ir valstybėmis narėmis, EIB ir EIF turėtų suaktyvinti savo veiklą apibrėžiant, teikiant pirmenybę ir formuojant novatoriškus investicinius projektus ir programas, kurių autoriai kilę tiek iš visuomeninio, tiek ir iš privataus sektoriaus. EIF turėtų ir toliau padėti kurti sparčiai augančias bei novatoriškas MVĮ per savo rizikos kapitalo ir MVĮ statuso operacijas bei per geresnę informaciją, kaip gauti finansavimą iš EIB.

8.4.2 Strategijai įgyvendinti labai svarbi kokybės koncepcija (prekių, paslaugų, reguliavimo, valdymo, užimtumo, socialinių santykių ir aplinkos kokybės), kuri turėtų tapti sudedamąja nacionaliniu ir ES lygiu atliekamų kasmetinių pažangos įvertinimų dalimi.

8.5 Socialinės politikos pertvarkymas

8.5.1 Socialinė politika turi būti pripažinta konkurencingumo ir našumo prielaida, ir atvirkesniai. Išsiplėtusiai Europos

Sąjungai turi būti parengta pataisyta socialinės politikos darbotvarkė. Tokia darbotvarkė turėtų būti Tvarios socialinės raidos chartijos, kuri apimtų pagrindines socialinės politikos sritis ir pagrindines piliečių teises, formas.

8.5.2 Konkurencingumui skatinti ypač labai svarbios yra keturios socialinės politikos sritys: užimtumo politikos kryptys, pagyvenę žmonės darbiniam gyvenime, aktyvesnės socialinės integracijos politikos kryptys ir sveikatos apsauga, įskaitant sveikatos, socialinės apsaugos ir aplinkos tarpusavio santykių. Visose šiose srityse reikia naujų iniciatyvų, o taip pat ir glaudžių ES, nacionalinių vyriausybių ir socialinių partnerių tarpusavio konsultacijų.

8.5.3 Didelių žinių reikalaujančiai visuomenei sukurti reikia didelių išteklių tiek pagrindiniam, tiek antrosios pakopos švietimui ir mokymui. Visą gyvenimą trunkantis mokymasis, nors visose valstybėse narėse ir didėja jo mastai, turi būti plėtojamas toliau, įskaitant visą gyvenimą trunkantį mokymąsi aukštesniais lygiais. Konsultuodamasi su socialiniais partneriais, Europos Komisija turėtų išnagrinėti galimybes paskelbti visos Europos Chartiją dėl visą gyvenimą trunkančio mokymosi, įskaitant alternatyvias finansavimo galimybes.

8.5.4 Pagal Europos Vadovų Tarybos Tamperės ir Tesalonių nutarimus Europa privalo vystyti aktyvią bendrą imigracijos politiką. Ateinančiais metais imigracija į Europą dėl demografinių, ekonominių ir socialinių priežasčių bus vienas iš pagrindinių klausimų. Lisabonos strategijos įgyvendinimui ES reikia skaidrių teisės aktų dėl legalių imigrantų priėmimo, imigracijos politikos, suderintos su užimtumo strategija, bei naujos integracijos ir antidiskriminacinės politikos.

8.6 Privataus ir viešojo sektoriaus partnerystės mokslinių tyrimų srityje skatinimas

8.6.1 Moksliniai tyrimai, tiek teoriniai, tiek taikomieji, sudaro pagrindinį daugiau žinių turinčios visuomenės ramstį. ES įmonės atsilieka nepasiekdamos tikslų daugiau pinigų skirti moksliniams tyrimams. Ta pati nuostata taikytina vyriausybėms. Daugiau išteklių moksliniams tyrimams galėtų sukurti privatus ir viešasis sektoriai. Europai reikia aktyvių priemonių, skatinančių kitur dirbančius Europos mokslininkus grįžti.

8.6.2 Europos Komisija turėtų pateikti planą, kaip padidinti investicijas į mokslinius tyrimus, kaip geriau koordinuoti ES ir nacionalines programas bei kaip sukurti Europos Mokslinių tyrimų tarybą.

8.6.3 Palyginti su Jungtinėmis Valstijomis, Europos Sąjungoje mokslinių tyrimų gautų žinių perdavimas pritaikymui pramonėje yra neefektyvus ir vyksta lėtai. Europos Komisija turėtų pateikti konkretų planą dėl priemonių, kaip skatinti žinių perdavimą pritaikymui pramonėje.

8.6.4 Mažoms ir vidutinėms įmonėms ypač reikia galimybių naudotis mokslinių tyrimų rezultatais ir parama diegiant pažangius techninius sprendimus. EIB kartu su Europos Komisija turėtų parengti būdus ir priemones, kaip geriau skatinti šį žinių perdavimą.

8.7 Aktyvesnė aplinkos apsauga

8.7.1 Lisabonos strategija taip pat turi trečią ramstį – aplinkosaugos aspektą. Turi būti aktyviau skatinamas aplinkai nekenkiančių technologijų plėtojimas. Energijos tiekimo ir transporto srityse turėtų būti padidintos bendros valstybinio ir privataus sektorių pastangos. Žvelgiant iš ilgesnės perspektyvos, aplinkosaugos sektoriuje gali būti pasiekti svarbūs sąveikos rezultatai.

8.7.2 Tvari plėtra yra būtina Lisabonos strategijos ateinančioms penkeriems metams sudedamoji dalis, tačiau laiko perspektyvos atžvilgiu siekia kur kas toliau nei Lisabonos strategijos laikotarpis. Į peržiūrėtą Tvarios raidos strategiją turėtų būti įtrauktos konkrečios priemonės, kurios yra suderinamos su antrąja Lisabonos strategijos puse.

8.8 Piliečių paramos užtikrinimas

8.8.1 Gražinkite Lisabonos strategiją Europos piliečiams! Lisabonos strategijos įgyvendinime aiškesnį ir visuotinį vaidmenį turi vaidinti organizuota pilietinė visuomenė ir socialiniai partneriai. EESRK visapusiškai remia Europos Vadovų Tarybos pareiškimus šiuo klausimu.

8.8.2 Jei Lisabonos tikslai taps realiai pasiekiami, Europos Sąjunga privalo pasiūlyti nuoseklų, dinamišką ir progresyvų

požiūrį ir į Sąjungos tikslus, ir į institucijų dinamiką. Naujoji Europos Konstitucinė sutartis – greičiausiai svarbiausiai atstovaujanti šiems uždaviniams, turi būti įtikinamai paaiškinta, valstybių narių priimta, ir turi būti Europos piliečių paremta.

8.8.3 Todėl EESRK pasisako už tai, kad „naujo stiliaus“ Lisabonos procese būtų tęsiama „Europos 92“ metodika. Remiantis ligšioline praktika tai reiškia, kad iš ataskaitų dėl ekonominės politikos gairių, vidaus rinkos, užimtumo ir Lisabonos proceso bus padaromas strateginis planas ir tvarkaraštis, iš kurių aiškiai matysis, kokias priemones ir pagal kokį sprendimų priėmimo procesą, kas (Komisija, Taryba, valstybės narės) ir iki kada įvykdys.

8.8.4 Nacionaliniu lygiu, kartu su socialiniais partneriais ir įvairiomis pilietinės visuomenės organizacijomis, ekonominės ir socialinės tarybos gali vaidinti labai svarbų vaidmenį. Įgyvendinant Lisabonos strategiją, taryboms gali atitekti labai svarbus vaidmuo.

8.8.5 ES lygiu, EESRK pasirengęs aktyviai dalyvauti remiant Lisabonos strategijos įgyvendinimą ir tolesnę veiklą, glaudžiai dirbant su socialiniais partneriais ir Europos masto pilietinės visuomenės organizacijomis.

8.8.6 Informuokite Europos piliečius apie Lisabonos strategiją! Pabrėžkite galutinius strategijos tikslus: sukurti klestinčią ir aprūpintą, ypatingai konkurencingą ir aplinkosauginius klausimus išmanančią Europą. Jei piliečiai aktyviai nedalyvaus, strategija niekada nebus sėkmingai įgyvendinta. EESRK ketina aktyviai prisidėti prie šios informavimo veiklos.

8.8.7 Lisabonos strategijai įgyvendinti reikia aiškios politikos darnos tiek ES, tiek nacionaliniu lygiu. Šie trys strategijos ramčiai suteikia nepakartojamas galimybes bendrais veiksmais vykdyti ekonominėje, socialinėje ir aplinkos apsaugos srityse. Atgaivinkite Lisabonos strategijos procesą šiuos tris ramsčius sujungdami bendroje politikoje.

2004 m. spalio 27 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkė

Anne-Marie SIGMUND